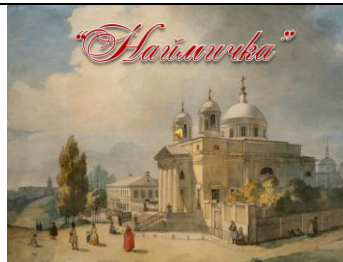

Вчитель. Нелегка доля випала Тарасові Шевченку, та ще тяжче жилося його героям, а особливо героїням... Наймичка, що підкинула свою дитину заможній бездітній родині, найнялась до них працювати, жила поруч із сином, піклувалася про нього, але не могла йому відкритися. І лише перед смертю наважилася розповісти синові, хто справді є його матір'ю. Катерина, яку покинув вагітною хлопець-москаль та пізніше відцурався від неї та сина, втратила розум, залишила свою дитину на дорозі, а сама втопилася. Дівчина-Мар'яна, яку матір хотіла віддати за нелюба, випивши зілля стала тополею.

Ми пропонуємо вашій увазі уривки з поем Тараса Шевченка «Наймичка», «Катерина», «Тополя», які показують важку долю жінки тогочасного суспільства.

Наймичка (виходить на сцену через зал)

Наймичка. *А я ледве додибала
До вашої хати.
Не хотілося на чужині
Одній умирати!
Коли б Марка діждатися...
Так щось тяжко стало!*
(Стоїть, сумно схиливши голову)

Автор. *Іде Марко, не журиться.
Прийшов – слава Богу!
І ворота одчиняє,
І молиться Богу...*

Наймичка. *Чи чуєш ти, Катерино?
Біжи зустрічати!
Уже прийшов. Біжи швидше.
Швидше веди в хату!..
Слава тобі, Христе-Боже!
Насилу діждала!*

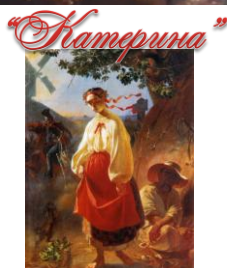
Під слова автора входить Марко.

Автор. *І „Отче наш” тихо-тихо,
Мов крізь сон, читала.
Ввійшов Марко в малу хату
І став у порогу...
Аж злякався... Ганна шепче:*

Наймичка. *Слава ... слава Богу!..
Ходи сюди, не лякайся...
Марку! Подивися,
Подивися ти на мене!
Бач, як я змарніла?
Я не Ганна, не наймичка,
Я ...
Прости мене! Я каралась
Весь вік в чужій хаті...
Прости мене, мій синочку!
Я ... я твоя мати..*

Автор. *Та й замовкла...
Зомлів Марко,
Й земля задрижала.
Прокинувся... До матері –
А мати вже спала.*

Марко сідає біля матері, схиляє голову їй на плече.

Автор. *Не слухала Катерина
Ні батька, ні неньки,
Полюбила москалика
Як знало серденько.*

*Полюбила молодого,
В садочок ходила,
Поки себе, свою долю
Там занастила.*

Народивши сина, пішла Катерина шукати свого милого, довго блукала голодна й холодна, поки знайшла його.

Катерина. *Любий мій Іване!
Серце моє коханеє!
Де ти так борився?
Чого ж утікаєси?
Хіба забув Катерину?
Хіба не пізнаєси?*

Іван. *Дура, отвяжися!
Возьміте прочь безумную!*

Катерина. *Кого? Мене взяти?
За що ж, скажи, мій голубе?
Кому хоч оддати
Свою Катрю, що до тебе
В садочок ходила,
Свою Катрю, що для тебе
Сина породила?
Мій батечку, мій братику!
Хоч ти не цурайся!
Наймичкою тобі стану...
З другою кохайся...
З цілим світом... Я забуду,
Що колись кохалась,
Що од тебе сина мала,
Покриткою стала...
Покриткою ... Який сором!
І за що я гину!
Покинь мене, забудь мене,
Та не кидай сина.
Не покинеш?.. Серце моє,
Не втікай од мене...
Я винесу тобі сина....*

Автор. *Кинула стремена
Та в хатину. Вертається,
Несе йому сина.
Несповита, заплакана
Сердешна дитина..*

Катерина. *Осьде воно, подивися!
Де ж ти ? заховався?
Утік!.. Нема!.. Сина, сина
Батько одцурався!
Москалики! Голубчики!
Візьміть сиротину;
Візьміть його та oddайте
Старшому за сина.
Візьміть його... бо покину,
Як батько покинув,--
Бодай його не кидала
Лихая година!
Гріхом тебе на світ Божий
Мати породила;
Виростай же на сміх людям!*

Автор. *На шлях положила.
Та в ліс з шляху, як навісна!
Біга Катря боса лісом,
Біга та голосить;
То проклина свого Йвана,
То плаче, то просить.
Вибігає на узлісся;
Кругом подивилась,
Та в яр... біжить... серед ставу
Мовчки опинилась.*

Катерина. *Прійми, Боже, мою душу,
А ти – моє тіло!*

Автор. *Шубовств в воду!.. Попід льодом
Геть загуркотіло.
Чорнобрива Катерина
Найшла, що шукала.
Дунув вітер понад ставом –
І сліду не стало.*

Виходить Мар'яна-Тополя.

Мар'яна. *Хоче мене мати заміж дати.*

Плаче. Входить мати.

Мати. *Чого плачеш, моя доню?*

Мар'яна. *Матусенько, голубонько!*

Не губіть ви мою долю!

Оддай мене, моя мамо,

Та не за старого,

Оддай мене, моє серце,

Та за молодого.

Мати. *Дочко моя, Мар'яно,*

Оддам тебе за пана,

За старшого, багатого,

За сотника Івана.

Мар'яна. *Умру, серце-мамо,*

За сотником Іваном.

Мати. *Не вмреш, будеш панувати,*

Будеш діток годувати.

Мар'яна. *Не хочу я панувати,*

Не піду я, мамо!

Рушниками, що придбала,

Спусти мене в яму.

Нехай попи заспівають,

А дружки поплачуть:

Легше мені в труні лежать,

Ніж його побачить.

Піду в найми, піду в люди,

А за сотником не буду.

Відходять.

Автор.

Не слухала стара мати.

Робила, що знала.

Все бачила чорнобрива, --

Сохла і мовчала.

Пішла вночі до ворожки,

Щоб поворожити:

Чи довго їй на сім світі

Без милого жити?

Пішла, вмила, напилася,

Мов не своя стала.

Вдруге, втретє, та, мов сонна,

В степу заспівала.

	<p>Мар'яна (входить і співає)</p> <p><i>Плавай, плавай, лебедонько, По синьому морю, Рости, рости, тополенько, Все вгору та вгору! Рости тонка та висока, До самої хмари, Спитай Бога, чи діжду я Чи не діжду пари?</i></p>
	<p>Автор.</p> <p><i>Зілля дива наробило – Тополею стала. Не вернулася додому, Не діждала пари; Тонка-тонка та висока – До самої хмари.</i></p>
 <p><i>За мотивами творів М.Т.Шевченка "Наймичка" "Натерина" "Тополя"</i></p>	<p><i>Виходять усі герої, кланяються.</i></p>

ЖІНОЧА ДОЛЯ У ТВОРАХ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА ШЕВЧЕНКА

**Виступ 4-А класу на літературно-музичному святі,
присвяченому 200-річчю Т.Г.Шевченка
Підготував: вчитель початкових класів
Ольхова Світлана Миколаївна**